

előtt zajló jelenetekben lüktet mindig valamiféle komikus drámaiság, ami így többnyire felülírja a cselekményben éppen kibontakozó drámát, és valami robusztus vitalitást hordoz magával, aminek a lenyomata megmarad az olvasóban.

„Valahányszor kinyit egy ajtót, ott van valaki romokban” – mondja egy szereplő AZ ARANY JEGYZETFÜZET-ben. Doris Lessing életműve is ilyen, valahányszor kinyitjuk egy regényét, ott van benne valaki romokban, brutálisan arcunkba vágnak számos fájdalmas igazságot, de közben eltölt valamiféle nyers, már-már szemtelenül merész, felszabadító erővel, amit legegyszerűbb életkedvnek nevezni.

Tenigl-Takács László

HOGYAN KERÜLJÜK EL A BAZILISZKUSZ TEKINTETÉT

I

„...meg van írva: ha egy ház önmagában meghasonlik,
összeomlik az a ház.”

(Jack London: AZ ÁROKTÓL DÉLRE.
Viktor János fordítása)

A pinceklub a Józsefváros egyik rossz hírű utcájában volt. Csak annyiban különbözött egy átlagos szenespincétől, hogy villanyégőket szereltek a plafonra, és mosdókat alakítottak ki a folyosón. Körben vakolatlan téglafalak, középen lomtalanításból turkált, szedett-vedett székek és asztalok. Az egyik sarokban csap, alatta mocsos műanyag vödör, abban mosták el a poharakat. Az ablakok fent a plafonnál, közvetlenül a járda szintjére nyíltak, néha befolyt rajtuk a mocsos esővíz. Kicsit olyan volt, mint Gorkij *Éjjeli menedékhelyének* reciproka. Itt nem örökre süllyedtek el az egzisztenciák, hanem csak alkalmanként szálltak alá, főként a megmaradt néhány baloldali egyetemista, munkanélküli vagy nyugdíjas melósok, a tilalom miatt a diákkocsmákból kiszoruló dohányosok, hogy aztán hajnalban felbotorkáljanak a lépcsőn, vissza a városba, küzdeni valamiért, mert az igazi ótvar odafent van. Érdekes, különös figurák, az egyik, Attila, egy repülőmérnök, aki napközben a Ferihegyen dolgozott, esténként anarchista projekteket szervezett. Pipázott, magas nyakú garbót viselt, színes, csíkos nadrágot, műanyag keretes szemüveget. Tisztára úgy nézett ki, mint Godard vagy Truffaut kommunista mozgalmárai. A hangadó a klubot vezető köpcös, fehér szakállú szobafestő volt, igazi nevén Pali, de mindenki csak Sturmoviknak hívta az egykori szovjet csatarepülőgép nyomán, mert az volt a szokása, hogy zuhanóbombázóként csapott le az aktuális beszélgetésre, ráadásul a legtöbb esetben ösztönösen is pontosan célba talált:

– Figyelj, most egy dologról beszéljünk, érted! Most ne arról beszéljünk, hogy én értem-e az operát, hanem az operáról beszéljünk, érted! Mikor ezeket itt te a jutubról hallgatod, az olyan, mint a zsebhoki. Az operában, most tök mindegy, hogy mit éne-

kelnek, de ott ugyanabból a levegőből lélegeznek, és te beszívod, amit az énekes kiénekel. A levegőatomokat. Biológiai szempontból is más. Mert pont olyan, mintha nem is a füleddel hallanád, hanem a szívedben énekelne az a faszom se tudja, hogy hívják másik ember.

Rákapott a lejárógatásra. Szeretett elvitatkozgatni Sturmovikkal, Attilával, vagy régi rockbandákról nosztalgizálni a csapos Csabával, aki legtöbbször már kora délután áttetszővé itta magát. Az egyetemi fiatalok hívták fel a klubra a figyelmét, akik szigorúsága ellenére is kedvelték, mindig meghívták a rendezvényeikre, mert tudták, hogy néhány korszak után belazul, jó beszélgetőtárs és ivócimbora. Feldobták ezek a bulik. Fiatal, forró illatú lányok közé vegyülhetett, a fiúknak pedig bedobhatta az ezüsthátú hím szerepét. „Kollegának” és „kolleginának” nevezte őket, jó parasztosan megnyomva azt az „e”-t, és kedvenc filozófusait idézgette:

– Tudja, kollegina, apáméknál járta egy mondás a pénzverdében a melósok között: Amit hallasz, az nem tény, csak egy vélemény. Igen, kollegina, így kell megvizsgálni a dolgokat, mint Marcus Aurelius, higgadtan és önkritikusan.

A feleségével már öt éve külön háltak. Ő lent, a porszagú, könyvespolcokkal telezsúfolt dolgozószobában, az asszony a felső szinten, két golden retriever kutyával. Meg is beszéltek, hogy az ő korukban nem muszáj már az együtt alvást erőltetni. Az asszony vagy tíz évvel fiatalabbnak látszott a koránál. Amikor esténként hálóingben végigcsozogott a folyosón a fürdőszobáig, fogat mosni és kicserélni a vizet a kutyák táljában, kamasz lánynak tűnt, fiatalosan csillogó, szőkésbarna hajával, törekeny testével, vékony hangjával, ami mindig csak kért, megköszönt, elfogadott. Esténként házi feladatokat javíttatott, csetelt a barátnőivel, megnézett egy-egy sorozatot, tíz óra tájban egy jóéjszakát-puszit nyomott a férje homlokára, és elment lefeküdni, mintha ő lenne a legidősebb gyerek.

Történelmi családból származott. Számos felmenőjét Ágnesnek hívták, és mindegyiknek Gigi volt a beceneve. Egyszer, még a jegyben járásuk idején végigmutogatta neki a régi fényképeket, és kuncogva magyarázta, hogy ez itt ez a Gigi néni, az pedig az a Gigi néni és így tovább. A legtöbben emigráltak, mások már generációkkal ezelőtt nevet változtattak, különféle népekkel vegyültek el. A tiszta vérvonalat és a nevet egyedül az apósáék családja tartotta meg és valami homályos kuzin, aki az újpesti lakótelepre keveredett, és leányanyaként szült egy gyereket. A kuzin fekete báránynak számított, anyyira megroncsolta az életét a dologtalanság és az alkohol. Lánya is hamar rákapott az ivásra és a gettódrogokra, napokra elszökdösött, többször is el akarta venni a gyámhatóság, de valahogy mindig sikerült kimagyarázni. Azután egyszer már nem. Hetek múltán sem sikerült rátalálni, a rendőrség is körözést adott ki rá. Végül a Rákosrendező melletti, hullámpapírból, műanyag szemeteszsákokból eszkábált kalyibákból került elő. Pillepalackos borért cserélgették a hajléktalanok, linóleumragasztóval bódították, használat előtt nejlonzacskót gyűrtek fel a vaginájába, hogy a teherbe ejtést és a fertőzést megelőzzék. Ekkor már nem segített a visszazimaránkodás és a fogadkozás, úgyhogy az ifúságvédelmi intézetben kellett kivárnia a nagykorúságáig hátralévő három hónapot.

Felesége az izgalommal telt hetek során gyakran látogatta a kuzint, néha ott is aludt, próbálta benne tartani a lelket, hogy biztosan nem halt meg a lány, meg fogják találni előbb-utóbb. Mikor rendeződött az ügy, otthon megtárgyalták, ki a felelős, az alkoholisták anyja meg az a tróger, aki két év után otthagya a gyerekekkel, lehet, hogy genetikailag is öröklődik az ilyesmi, és hogy mindentől függetlenül is milyen borzasztó ez a szituáció. Amúgy meg ezzel a kibírhatatlan szegénységgel is kellene már csinálni valamit.

Adott arra, hogy tanárember, választékosan művelt és olvasott. Szeretett szellemes szójátékokat kitalálni. Ha nem értett egyet valakivel, azt mondta, „memetikai összeférhetetlenség van közöttünk”. Máskor direkt használta a durva szavakat. Mikor a wagneriádát rendezték Pesten, és három operát adtak egymás után, hónapokkal előtte megvette rá a jegyet, és az operaestet követő borozgatás közben azt mondta a baráti házaspár előtt, jó hangosan, hogy mindenki hallja az étteremben:

– Igen, három Wagner egymás után, *kurvára* így az igazi.

A felesége azonnal rászólt, hogy ne beszéljen gorombán, amire így replikázott:

– De bizony igen, nyolc óra Wagner után *kurvára* ezt kell mondani.

Ebben a második trágárságban sok minden benne volt, a karakán merészség, a vájtfülség a magaskultúrában, a pízsiség a baráti házaspár, a zsidó származású Sárosi doktornő és férje iránt, mert ilyenkor a kötelező tisztelet mellett mindig illik egy kicsit mocsolni is Wagnert, és némi büszkeség, hogy milyen frappánsan, filozófushoz illő módon sűrítette össze egyetlen szóban a sokrétű szemantikai tartalmat.

Negyvenöt fölött egyre erősebb lett benne a vágy egy fiatal test után. Éjjelente ismerős diáklányokról fantáziált, olyasmiket csinált velük vad, szemérmetlen pozitúrákban, amikre a Gigit csak nagy ritkán tudta rávenni, és ha rá is vette, az asszony mindig beszúrt egy-egy rideg, tárgyilagos mondatot:

– Jól van, ügyes voltál, gratulálok. Feküdj hanyatt, most én jövök.

Ironikusan és erotikusan is lehetett volna mondani ugyanezt, a Gigi hangjából azonban csak szenvedélytelen kedvesség érződött, mintha egy szabó beszélne hozzá a ruha-próba alatt.

Sportolni kezdett, dzsogingolt és gyúrt, mint Kevin Spacey az *Amerikai szépségben*, mosolygott is magában, hogy mennyire a filmek mintája szerint próbálja formálni az életét. Beiratkozott egy iaidó tanfolyamra, el is jutott a második övfokozatig. Mikor edzésre ment a vászontokban hátára szíjazott fakarddal, hőhullámszerűen tört rá a fiataltság. Ilyenkor is filmek jártak az eszébe, például Jim Jarmuschtól a *Szellemkutya*. Megpróbált valami ahhoz hasonló zenét hallgatni a fejében, és úgy lépkedni, mint Forest Whitaker, a nagyvárosi bérgyilkos-szamuraj. Otthon hagyta a kocsit, kerékpárral járt mindenhová. De ez nem volt problémamentes. Rendszeresen elhúztak mellette a Hajtás-Pajtás futárszolgálat favoritjai, a szemetebbek hátrafordultak, vagy már előzés közben odavetették:

– Inkább a járdán bénázzál, Maki!

Ilyenkor pokoli düh fogta el. Szerette volna visszakiabálni:

– Ez rossz húzás volt, álljál csak meg, köcsög!

Vagy valami ilyesmit. Nem tudott verekedni, pontosabban azt nem tudta, hogy tudna-e egyáltalán, ha arra kerülne sor. Mikor egyszer nagyon felidegelték a csúcsforgalomban rádudáló autósok, elképzelte, hogy majd rászerele a biztonsági láncra egy két-kilós, tömör lakatot, hozzá egy fanyelet is, olyan lesz majd, mint egy láncos buzogány. Ő meg a harcos a lovon. Aztán majd a lámpánál visszaelőzi a dudálót, megáll, int a sofőrnek, hogy most kurvára kiszállás van, faszikám, aztán komótosan, alkatrészeiről alkatrészeire szétveri a kocsit, az pedig meg sem mer moccanni, úgy be lesz szarva a buzogánytól. Aztán pár perc múlva már azon röhögött, hogy miféle marhaságok jutnak az eszébe. De ha lenne Budapesten egy Harcosok Klubja, kipróbálná, eljárna ő is verekedni és összeveretni magát.

A Hallgatói Önkormányzat külhoni magyar fiatalokat patronált, szegény sorsúakat vagy árvákat főleg Erdélyből és a Felvidékről. Adománygyűjtést, képzéseket szerveztek

a számukra, és ezekre a programokra meghívták a népszerűbb tanárokat is. Így lett egy szeretője. Baranyai cigánylány volt, szociálpedagógiát tanult a Pázmányon, huszonéves, fekete hajú, tüzes tekintetű Carmen, korábban állami gondozott. Mikor egyszer születésnap bulit rendeztek a klubban, tüntetően mindig őt ráncigálta fel táncolni, és amikor már az egész társaság hangulatba jött, maga után húzta a női mosdóba, és lekapcsolta a villanyt. Vadul smároltak a húgyszagú sötétben, és a lány még aznap este közölte vele, hogy szüksége lesz majd egy-két dologra, mert az ösztöndíjából épp hogy csak ki tudja fizetni a kollégiumot. Aztán egy darabig autózni jártak, kéz a kézben sétáltak a vácrátóti arborétumban, külvárosi éttermekben vacsoráztak, egyszer cirkuszba is elvitte, ahol hatalmas papírpohárból szívószálon át szürcsölték a kólát, popkornt faltak hozzá, és nevettek a bohócon, mint a gyerekek.

Felöltöztette teljesen, cipőt, kabátot, vörös ruhát vett neki a kínai piacon, alig került az egész hétezer forintba. Aztán kiderült, hogy miért ilyen olcsó, a cipő sarka egy hét alatt csáléra kopott, és Carmen úgy kacszott benne, hogy arról kedvenc orosz szerelmes versei jutottak eszébe: „*Meg-megbiccen a lába, libben a tócsa felett, átér a Nyevszkij túloldalára. Máskor meg gyászruhásan lassú a járta, csípője zsoldár és harang, szólít a Feltámadásra.*” Összejött végre a testi szerelem is, helyük is volt a légyottra, el tudta kérni Sturmoviktól a kulcsot, és a pincében maradtak éjszaka. Nem volt az igazi szex, inkább erotikus bújás és barátkozás. Néha le se vetkőztek egészen, a lány kigombolta a nadrágját, simogatta, neki legtöbbször már ettől is jó lett, azután ráült, becsukott szemmel, halkan nyögdecselve ringatta a csípőjét, hozzádörzsölte az ölét a térdéhez, amíg ő is el nem élvezett.

Carmen két hónap után ugyanolyan gyorsan elviharzott, ahogyan jött. A szakítást rendjén valónak vette, a vetélytárs azonban dühítette. Nyafka, nyikhaj, elkényeztetett, belvárosi gyerek volt, aki olyan gusztustalan és infantilis szokásokkal próbálta felhívni magára a figyelmet, hogy felállt, nyújtózkodott, és hangosan a beszélgetésbe bőfögött, mindenki előtt túrta az orrát, és ette a kibányászott taknyot, ha pedig ignorálták, elnyújtott, vékony, affektáló hangon szakította meg a vitát:

– Fiiigyeelj, most elmegyek szarni, amíg visszajövök, szüneteltessétek a témáát.

A Carmennel való szakítás után néhány hétre kimaradt a klubból, aztán visszazokott, dacára annak, hogy mindig fájdalmas érzés volt látni az új pasijával. Volt egy kínos emléké a másik próbálkozása, amikor, kicsit már kétségbeesetten, ő kezdeményezett. Porcelánszépségű és -hűvösségű lány volt a kiszemeltje, aki vonakodva belement ugyan, hogy felcipelje a kollégájától kölcsönkért körüti lakásba, azonban már a második légyott után jelezte, hogy nem fog működni közöttük a dolog. Pedig idősebb volt már, túl a harmincon, két leánygyerekekkel, többszöri halasztás után csak dékáni engedéllyel maradhatott bent a szakon.

Nem lett több diákszerelem. A lányok figyelmes együttérzéssel bántak vele, de senki nem dugta már hozzá a térdét az asztal alatt, és nem csalogatták be mámorosan a női vécébe. A fiatalság magába fogadta, melengette és táplálta, mint a humusz a magot a hó alatt. Otthon elhitték, hogy politikai gyűlésekre jár, pedig néha megesett, hogy már haza se ment, lent aludt egyedül a pincében, és másnap onnan ment be az egyetemre, gyűrötten és kialvatlanul. A tanszéken folyt egy kis szóbeszéd, de komolyabb zúrije nem lett belőle, mert az órákat megtartotta rendesen, amúgy meg mindenkinek lehetnek családi problémái, ahhoz senkinek semmi köze.

Korábban rendszerint az asztal végében ült, hallgatott, néha vetett csak közbe egy-egy mondatot. Most megpróbálta kicsit bátrabbra inni magát, hogy hangadó legyen, úgy, mint Attila, a repülőgépmérnök, aki csak néhány évvel volt fiatalabb nála, mégis úgy el

tudta adni magát, hogy dongtak körülötte a ropi csajok. Vagy a Sturmovik, aki bárkit lezúzott néhány pillanat alatt. Kitarzott hajnalig, csípte a szemét a füst, égette a gyomrát a homoki vinkó, néha átváltott vodkára, odacsapta az asztalhoz a poharat, és hangosan bőgte a tósztot:

– Na zdarovje a Szent Oroszországra!

Máskor evangéliumi hangulatba részegedett, azt szónokolta, hogy ők mind majdnem kész apostolok, csak arra van szükségük, hogy az ajtó kinyíljon, és lejöjjön hozzájuk a lépcsőn a Názáreti Jézus. Otthagynának mindent. Mennének vele lelkeket halászni. Vagy városi gerillák lesznek, harcosok, mert nagyon érik már odafent a forradalom. Akár így, akár úgy, de valami olyasmért kellene élni, amiért amúgy meghalni is érdekes. Annyira beleélte magát, hogy a fejfájás és a hányinger sem zavarta a sok összeivott italtól. Másnap már bánta az egészszet, mert nem vették komolyan, a Sturmovik még meg is veregette a vállát:

– Jól van, nyugodj le, ez volt a múltkor is.

Bekapcsolódott az ételosztásokba is. Még Sturmovik találta ki két évvel ezelőtt, hogy az italok utáni jattból és egyéb adományokból főzzenek és osszanak ételt a hajléktalanknak. Eleinte inkább csak pénzt tolt bele, mert taszította a kézzelfogható nyomor. Később megedződött, odaállt ő is a merőkanállal a hatalmas fazék mögé. Tudta, hogy a legtöbb klubtag csóró egyetemista, munkanélküli, ezért aztán, ha elfogyott valami, előkapta a bankkártyáját, elugrott a szemközti diszkontba konzervért, kenyérért. Így, kézzelfogható közelségben másmilyennek tűnt a nyomor, mint az a korábbi eset a kuzinnal. Olyan volt, mint valami jó könyv, színpadra alkalmazott klasszikus olvasmány. Nem tudta akkora hévvel beleélni magát, mint a fiatalok, akik még elhíthék, hogy lehet változtatni a dolgokon, mégis úgy tűnt, hogy beillik közéjük, kicsit olyanok együtt, mint a könymoly Mabeuf apó és egy csomó Gavroche a párizsi barikádon.

Azt is kigondolták, hogy egy nagy, percek alatt felállítható mobilházat csinálnak tévédobozokból, váratlanul lepnek meg egy-egy aluljárót vagy teret, a tilalom ellenére is ételt és ruhát osztanak, ha kell, akár le is tartóztatják magukat. A gyerekek nagyon fel voltak buzdulva az egyetemfoglalások leverése miatt. Őt is elhívogatták egy-egy megbeszélésre, amiket fontoskodva tartottak egy nem publikus helyen, kicsit olyan volt, mint valami illegális párt szervezkedése, csak egy bizonyos mobilszám ismeretében lehetett bejutni. Nem nagyon volt mit hozzászólnia.

Idővel rá kellett jönnie, hogy nem jut visszafelé az időben. A vonat csak egyfelé halad, nem lehet visszafordítani a sínen. Legfeljebb fékez, csikorog, néha annyira borzongatóan, mint ahogy a tányéron csikordul meg a kés, és ezen az ivászatok sem segítenek. De talán nem a legnagyobb baj, ha az emberrel nem történt semmi különös, mert a különöst amúgy sem lehet erőltetni, az magától jön, csak az a baj, hogy amikor éppen ott van, akkor legtöbbször furcsának és értelmetlennak tűnik, nem olyasfajta különösnek, ami megváltoztatja az életet. És legfőképpen nem ő tehet arról, hogy a vele egykorú bölcsész értelmiségnek nem adott esélyt a történelem.

Ahogy innen is, onnan is elszakadozott, megpróbálta visszaépíteni a családi kapcsolatokat. Eléggé szétvoltak már. A nagylány elköltözött a barátjához, a fiú pedig kollégiumban lakott Szombathelyen, csak hétvégén járt haza. A közel egyéves lumpolást a kapuzárás előtti pánikkal próbálta magyarázni, meg olyasmivel, hogy végre úgy érzi, ő is tehet valami konkrétat az igazságtalan társadalom ellen. A családja nem ellenezte, mondták, jól van, csak szóljon, ha van valami, szívesen segítenek. Aztán egyszer, az utolsó közös karácsonyukkor ki is halászott egy hajléktalant. Egy roncsautóba fészkelte

be magát nem mossa a házuktól, át volt húlve teljesen, két lábujja megfagyott. Hazavitte, megfürdették, majdnem egy óráig ázott a kád meleg vízben, alig akart kimászni belőle. A Gigi közben kimosta az összes ruháját. Fürdőköpenyben támogatták az ünnepi asztalhoz, és a nappaliban vetettek ágyat neki. Mégsem lett teljesen jó a vége, mert másnap reggel nem tudott annyira lábra állni, hogy egyedül felöltözzön, járjon az utcán, pedig nagyon igyekezett volna vissza a roncsautóba. Végül kihívták a mentőszolgálatot, azok elvitték, de előtte a szájukba rágták, hogy mit kell ilyen esetben csinálni. Ettől eltekintve jól érezték magukat, megbeszélték, hogy olyan volt ez a szenteste, mint egy Andersen-mesében. Utólag azért mondta a Gigi, hogy legközelebb szóljon előre, ha ilyesmi jut az eszébe.

Nem sokkal a karácsony után az asszony lejött hozzá a dolgozószobába, és kérte, hogy váljanak el. Amúgy is évek óta olyan, mintha külön lennének. Nem ellenkezett, számított is rá, hogy valahogy így lesz vége. Talán még várta is azt a független életet, amikor bárkit meghívhat magához, ha kedve szottyan, ne legyen senkinek beleszólása, és legfőképpen ne kelljen számot adni a saját gyerekeinek arról, hogy mikor mit csinál, kivel és hova jár.

Utólag megállapította, hogy elég könnyen vette a klimaxot, szinte csak akkora huppanó volt, mint amikor fekvőrendőrn hajt át lépésben az ember. Nem lesz már nagyobb gondja az öregedéssel, az se nagy tragédia, ha eseménytelenebb lesz újra az élete, mert így végre beleáshatja magát a filológiába. Volt egy remek témája Nietzsche terminológiájáról, például az „erbarmliches Behagen”-ről, amit addig „szánalmas élvezkedés”-nek fordítottak, és még senki sem vette észre, hogy a formulában az Üdvöz légy Mária „erbarme uns”-a rejlik, mert az örökkévalóhoz való gyáva rimánkodás ugyanolyan ügyefogyott és szánalmas megfutamodás a haláltól, mint amikor az ember félelmében sohasem gondol a halálra. És a válás után végre ott tudta hagyni a számára mindig is megalázóan puccos pasaréti villát, és visszaköltözött a pénzverde melletti szoba-konyhás lakásba, ahol felnőtt, és amit még régen az apjának utalt ki a kerületi tanács.

II

Az asszisztens fehér köpenyben és műanyag papucsban sertepertélt a folyosón, szaporán, hangtalanul és tapintatosan. Nem gyógyszerzaga volt, mint a többinek általában, hanem indiai füstölőszagot árasztott, akár egy hindu fafaragvány. Odaadta neki a beutalót, leült az első székre, és várta, hogy mondják a nevét. Nézegetett körbe. Bent ragyogó tisztaság, fehér olajlabazat, halványzöld járólapok, amilyenek lennie kell egy ilyen helyen. Rideg és steril, mint benne a belek. Aztán észrevette, hogy az ablak légszoros maradt, a két üveglap között pedig egymásra halmozódtak a döglött bogarak. Nem törődnek az apróságokkal. Őt is odaültetik a légszoros ablak mellé, és hagyják, hogy itt morfondírozzon magában.

A második lány születése után nagyon lefogyott, talán az idegesség miatt, de nyilván azért is, mert őt nem telhetetlen étvágy, hanem krónikus étvágytalanság kísérte végig a terhesség alatt. GAP szindróma. Az elme és a bélrendszer közös tünetrendszere. Akit nem szoptatott az anyja, sérült bélflórával éli le az életét. Az egészséges ember úgy kétkilónyi baktériumot hordoz az emésztőrendszerében. Nem is egy lény ez már, hanem milliárdnyi élőlény sejtközössége, misztikus életlényeg. Az ő teste tiszta maradt, mint egy fertőtlenített lombik, és ahogy olvasta, érzékenyebb a kemikáliákra. Egyedül is

másképpen volt, mint a normális bélflórájú magányosok. Azok a halálhoz is máshogy viszonyulnak, nem provokálják a rázós szitukat, hanem simán csak rákot kapnak, szív-szélhűdést, vagy elüti őket a villamos. Gyűlölte, ha turkálnak benne. Még a fogorvos is kerülte, ha lehetett. Ehhez a vizsgálatához két héttel ezelőtt a végbeléből és a hüvelyéből szedtek kenetet. Összetörve, porig alázva rohant ki utána az utcára, hiába lapogatta meg apáskodón a doktor:

– Ugye, hogy semmiség volt, fiatalasszony, csak egy picit szúrást érzett, és készen is voltunk.

Ha kiborult, sohasem haza ment, hanem a spanokhoz, akik nem kérdezősködtek sokat, és mindig kitaláltak valami ütős marhaságot, hogy elfelejtse az időt. Felugrott Benyához. Az éppen valami rajzfilmet nézett a tévében, röhögcsélt hozzá, és hátra se fordulva kérdezte meg:

– Okés?

– Hagyjuk. Csináljunk valamit. Most jöhet minden, ami adrenalin.

Benyával nem folytak hosszú beszélgetések. Három évig élt ő is egy tanyán, többnyire egyedül, leginkább a kecskéivel, ezalatt jelentősen visszafejlődött a szókinccse, és elmélyültek az érzései. Amikor visszakerült az emberek közé, úgy hidalta át a beszédfofogaté-kosságot, hogy régi paneleket vett elő a tárháztudatából. Ha nem akart belebojnyolódni, azt mondta, „nem telefontéma”, de ugyanezt használta akkor is, ha úgy vélte, hallgatni kell, fölösleges a fecsegés. Kifőztek valami cuccot egy lábásban. Benya kavargatta, és időnként maga elé dűnnyögött:

– Alakul a molekula.

A cucctól nagyon kilépett. Az erő átszaladt rajta, mint a higany, forgószerűként csapott le rá váltakozva hideg és meleg, az egyik pillanatban úgy érezte, izzó, folyékony vasban olvad szét a teste, a másikban pedig könnyű volt, mint egy de profundis, mint a hűvös vizek mélyéről felszálló buborék:

– A homályból szállunk elő magasztos fénybe nézve, magasztos ragyogásba nézve az isteni Napúr elé.*

Visszazökkent a mostvalóságba. Elővette a mobilját, megnézte, mennyi az idő, számolgatni kezdte, hányan lehetnek még előtte. Azután eszébe jutott, hogy nem érdemes idegeskedni sem rendelőben, sem postán, sem a bankban. A várakozás jó karma. A kézfogás is. Az ölelés is. Ezt a tanyán úgy hívták, hogy karmacsere. Meg a párkapcsolat is. Anarchista kommunát akartak csinálni, de befuccsolt az egész, mert nem tisztázták a hatalmi viszonyokat. Neki az agyára mentek a tanya körüli sátorlakók, akik mindig szanaszét hagyták a cuccaikat. Mikor eső volt vagy szeánszot tartottak a nagyobbik szobában, mindenki csak úgy odabaszta a sáros bakancsát az ajtó elé. Mintha direkt csinálnák. Ő pedig botladozott a hatalmas fazékkal, mert ott kellett átvinni az ebédet az étkezőasztalokhoz a ház mögé. Először szépen és asszertívan mondta, hogy ne csinálják, figyeljenek már oda a másik munkájára. Azután már kiabált velük, hogy ha még a leg-
elemibb rendet és tisztaságot sem tudják betartani, akkor minek akarnak alternatívan élni az ilyenek? A vége az lett, hogy összehívták a tanácsot, és megszavazták, hogy neki destruktív az egója, rombolja a közösséget, úgyhogy menjen el. Így költözött vissza Budapestre, egy hátizsákkal a semmibe.

Pedig jól indult. Megbeszélték, hogy mindenki annyit tesz bele, amennyit tud. Ő sokkal többet tett bele, valójában az összes pénzt, ami megmaradt a pesti lakás elár-

* CSHÁNDÓGJA UPANISAD, 3.17.7.

verezése után. De ezzel sem tudta helyzetbe hozni magát. A tanya és a hús hektár föld a milliárdos vállalkozó tulajdonában maradt, aki megszervezte és finanszírozta az egészet, mert szerette támogatni az újfajta életforma-kísérleteket. Ez volt a passziója. A legtöbben persze semmit sem tettek bele, csak hangos kiabálást, egy kis drogot, koszt és lábszagot.

Neki a pasikban sosem volt hiánya, mert még most is, túl a harmincon, olyan csillogóan szép volt, mint egy drága műfogsor vagy egy festett porcelántál. Néha olyan hűvös és üvegesen kemény is. Olykor szinte érezte, hogyan csikorognak rajta a meghökkenet, majd vágyakozóba rebbenő tekintetek, akár a kés a tányéron, a köröm a bádagon. A korábbi, körülötte forgó pasik jutottak az eszébe, a nagydarab nyelvtanár, aki mindig oroszosan beszélt, csillagocska-galambocskának nevezte, és nagyon tolt a gyász idején. Nem jött össze, mert mindig taszították a testes férfiak. Más volt az energetikájuk. A zeneszerző srác, aki még le is fogyott érte, a Tigris, akitől a második lány született, és senki nem tudta, miért hívják így, mert semmi „tigrises” nem volt benne azon kívül, hogy kihasználta az idegösszeomlását, és erőszakkal elvette tőle a gyereket. A nagyobbik lány epilepsziás. Azt az anyja már kétéves korában magához vette, és csak hétvégenként adja oda neki. Jól van ez így, jobb körülmények között van, nagyobb a biztonsága.

Kínos kalandok is eszébe jutottak. Egy raszta utcazenész, akinek a nevét sem jegyezte meg, vagy a középkorú, kopaszodó tanár az egyetemről, aki a pinceklubban szedte fel, felcsalta egy háromszobás lakásba, és még csak meg sem akarta dugni, hanem olyanokat mondott, hogy bizonyos dolgokkal jobb egy darabig várni. Teljesen olyan volt, mint valami filmszöveg. Amikor a második randi után előjött azzal, hogy költözzenek össze, akár a lányokat is adoptálja, rögtön tudta, hogy ettől a faszitól húzni kell. Végre megszabadult tőle, az pedig bosszúból egy gagyi fegyelmi tárgyalást is rá akart nyomni, amihez nem is lett volna jogalapja, mert ő már egy másik egyetemmel állt hallgatói viszonyban, és azt sem fejezte be. Kérdezgette is később a klubban a Sturmovikot, hogy akkor most mi van, de az csak legyintett:

– Jó arc, néha beiszik, összevissza beszél, de ne parázz, másnapra elfelejti.

Azután egy még korábbi, „a” szerelem, aki bokáig erő libanoni köntösben és saruban járt, mint valami esszéneus, akivel gyalog indultak el Indiába, de őt visszaküldte Anatóliából, és egyedül ment tovább, mert olyan erős volt abban is a vágy a túlvilágra, hogy egyedül akart halálmeditációt tartani a Nanga Parbat tövében. Össze is jött neki, meghalt hülyén és értelmetlenül, a hátizsákjáért és a bakancsáért verték agyon a pakisztáni határnál. Csak egy hét után akadtak rá véletlenül, addigra keményre fagyott, az arcát dér borította, mint egy sarkvidéki kutatónak. A lelke vagy egy évig kísértette, ott érezte maga mellett és a háta mögött, de ő nem ijedt meg, beszélt hozzá, énekelt neki, és nem törődött azzal, mit szólnak a többiek.

Úgy szerette volna a szexet, mint az áramütést. Fel is tett egyszer a fészukra egy képet, egy pár ölelte egymást, a húsuk kékesen izzott és világított a kéjtől, és azt a kommentet írta hozzá: FÉRFIAK! TUDJÁTOK, MI EZ?! Számos pasival megjárta, mert a szépségét és hűvös törekenységét agresszióval torolták meg, próbálták alázni, lenyomni, ugyanakkor persze cibálták is magukkal, mutogatták, mint egy dekoratív babát. A legrosszabbul azzal járt, akivel a tanyára mentek. Nem egyszerűen figyelmetlen volt az ágyban, hanem szó szerint durva és kegyetlen. Csoda, hogy nem csinált frigidet belőle. A mostani fiúja másmilyen. Halk szavú, szőke, félénk és engedelmes. Hagyja magát terelgetni és alakítani. Talán túl kevés benne a tesztoszteron. Egyszer elromlott a zár. Éjszaka volt már, nem lehetett lakatost hívni, úgyhogy majdnem egy órán át beszélgettek a zárt

ajtón át, ő kintről tanácsokat adott, hogy mit csináljon, az pedig odabent próbálgatta engedelmesen, ahelyett, hogy berúgta volna azt a kurva ajtót. Viszont jólelkű, kedves srác, tibeti gongokat kongat, hangterápiával próbálja gyógyítani a depressziót és a leukémiát. Pénzt se kér érte.

A klubon két kaszt osztozott, az anarchisták és a dopposok. Ő mind a kettőbe beletartozott egy kicsit, általában nem vonult hátra a térelválasztó függöny mögé, a kényelmes fotelokhoz, utazni egy filmben vagy egy csak általuk értett beszélgetésben, hanem kinn maradt az asztalverőknél, akik mindig más és más utcai demonstrációt tervezgettek, hogy kirázzák végre a köznyomor iránti közönyből a járókelőket, és ahogy beszívtak, egyre hangosabb lett az asztalverés és a fogadkozás:

– Ugye, Sturmovik! Ugye, hogy ezt most kurvára meg fogjuk csinálni!

Nem nagyon szólt közbe. Figyelte, vizsgálgatta őket, megpróbált rájönni bennük a titkos szántsándékra, megfejteti őket, mint valami ismeretlen társasjáték szabályait. Közben az járt az eszébe, hogy úgy robognak el egymás mellett a sorsok, előre kiszabott vágányokon, mint a precíz gyorsvonatok. Nem érinthetik egymást, legfeljebb olyan röpke párbeszédekben, mint hogy szerbusz, hogy vagy, mi történt veled, én azt szeretném, az jut eszembe erről, és hasonlók. Olyan gyenge ragasztóanyag a nyelv, mint a halenyv a betontömbök között. Néha csak az egyik sors semmilyenége és a másik túlságosan is valamilyenége tartja össze az embereket, és tők fölőseges a szóbeszéd. Na, mindegy, ezt úgysem értik meg.

A Sturmovikot nagyon szerette. Sokan cikizték a gagyi blogbejegyzéseiért, a kocsmafilozofálásért, amivel mindenkit leugatott, no meg a hajléktalanújságba írt verseiért:

*„mondják a szív hűl ki végül verdes még
ha nincs már az ember egy ezrest adott
egy szép nő egy szőke gyerekekkel
vágym a lábam közt semmi sem
dicsértem elfordult nem mondott jó napot”*

Neki tetszett. A vers is, a Sturmovik dilettantizmusa is, hogy dafke nem használ mondatközi jeleket, összefolytat mindent, mint az akvarellfestéket a vizes papírlapon, sokszor összevissza keveri az olvasmányokat, és rá se szarik az úri modorra, amiben ő is nevelkedett. A Sturmovikkal bármiről lehetett filózni, mindig tudott valami meglepőt mondani. Egyszer Skaffal a halálra való felkészülésről agyaltak, a Sturmovik pedig belehallgatott a beszélgetésbe, odaült hozzájuk, és közbevágott:

– Ti most nagyon el vagytok tévedve, érted. Mert ti most nem a halálról beszéltek, érted. Ti most az életről beszéltek, meg arról, hogy mennyire félték a haláltól, és nem is a haláltól félték, hanem az élettől. Mert most hiába gondoltok ki a faszom se tudja, milyen halálmeditációt, az mindig csak az élet lesz. Mert amikor már meghaltunk, akkor már nem vagyunk, és ezt tudni a bátorság, faszikáim. Csak olvassátok el a *Zorbász és a görög* című könyvet. Az éppen arról szól, hogy az elején a Zorbász, aki valójában maga az író, buddhista könyveket olvas, mert fél a haláltól, de a görögötől, akinek a neve most nem jut eszembe, megtanulja, hogy bátornak kell lenni, és szeretni kell az életet.

Várta a nővért és a leletet. A betegek fogyadoztak. A legtöbben csak receptért ugrottak be, őket előreengedték, mint máshol is, hiszen csak egy perc az egész. Az elmúlt harminchét évre gondolt, és újra a vonatkép ugrott be, mert a múlt olyan volt, mint egy háta mögött közeledő szerelvény. Szemből jön a másik, a jövő, talán még ugyanennyi

év. Ő pedig ott áll a két sín között, középen. Becsukott szemmel várja, hogy mi lesz. Összeütköznek-e rajta, vagy elrobognak kétfelé, és ő kiléphet egy másik világba. Kevesen voltak az onkológián. Egy középkorú asszony keresztretjvényt fejtett, látszott, hogy rutinos bejáró, nem jön készületlenül. Egy anyuka a fiával játszott, az elbújt egy kiszögellés mögött, és amikor elődugta a fejét, az anyja rákiáltott, hogy „Huh!”, a gyerek kacarászott, megint elbújt, kezdődhetett előlről az ijesztgetés. Ettől eltekintve csend volt, csak a neon zümmögött, és egy távolabbi rendelőből hallatszott valami halk sírdogálás.

A klubban ők voltak a vegán csapat. Ez nem volt teljesen igaz, mert a legtöbben ettek néha húst is, csak tudatosan, energetikai szempontból megvizsgálva válogatták meg a táplálékot. Az ételben igazából nem az a lényeg, hogy hús vagy nem hús, hanem hogy milyen a kisugárzása. Rendszeresen olvasta a www.gyongyharmatoscsudafa.infot. Egyszer talált egy cikket, amelynek az volt a címe, hogy „A halál a belekben lakozik”. Ez kicsit horrorisztikusan hangzott, de valójában arról volt benne szó, hogy azért is egészségkárosító a globalizmus, mert a máshonnan importált élelmiszereknek káros a hatásuk, nagyon megterhelik az itt született emberek emésztőrendszerét. Gondosan válogassák meg, hogy mit vásárolnak, mert hiába van ráírva, hogy magyar termék, az sokszor átverés. Főként, ha a származási hely Bulgária, és annyi benne a Magyarország, hogy Karcagon csomagolta valami cég. Egy másik pedig egy régi hindu tanításról szólt, és az volt benne, hogy bizonyos lelkek úgy reinkarnálódnak, hogy eső formájában visszahullanak a földre, és felszívják őket a növények. Ezért kell odafigyelni, hogy hol vásárol az ember, mert az étellel a halott lelkeket is megeszi, és nagyon nem mindegy, hogy magyar halott lélek van-e a zöldségben, gyümölcsben vagy egy nem tudni, kié valami távoli országból.

Egyszer Skaff, aki nagyon bukott a durva dolgokra, előhozta a békás ötletet. Baziliszkus békának nevezték el Nyugaton, de volt valami kecsua neve is. Az egyik aluljárózenész indián haverjától szerezte, aki évente többször is ingázik Dél-Amerikába, és át tudja csempészni a határon, mert nem szűrják ki a drogkereső kutyák. Azért kapta ezt a nevet, mert hasonlított a mitológiai baziliszkuszra, a sárkányfejű madárra, aki korona alakú diadémot visel a fején. Már a lehelete is mérgező, a tekintete pedig azonnal megöl. A baziliszkus békának szintén van a fején egy jópofa sárga folt. A hatóanyag a nyálában van, fakéregre kell kenni, hagyni, hogy fehér porrá száradjon, majd ezt összeörölni a kéreg humuszával. Lenyelni, beszívni vagy más közvetlen úton bevinni a testbe, biztos halál. Az őserdei indiánok fejlesztették ki azt a módszert, hogy hólyagot égettek valamelyik meridián központjában, és halszálkával szúrtak bele a víz hólyagba, így oldottak fel benne egy tűhegynyi port. Az csak lassan, órák alatt szívódik fel a folyadékkal, és ezalatt a beavatott minden pillanatban azt éli meg, hogy azonnal vége, újra meg újra ott áll a halál kapujában.

Skaffnak ezen a téren mindig nagy volt a meggyőző ereje, rá is mozdult a társaság. Igazából mind túl voltak már a szintetikus cuccokon is, de beunták, mert a tripen kívül nem lett tőle más, nem jutott át senki sem, és utána mindig visszajött a mostvalóság. Egyedül a Szulamit problémázott, hogy nem eszik békát, egyrészt mert undorodik tőle, másrészt meg nem ezért lett vegetáriánus. Végül a Skaff újra elmagyarázta neki, hogy nem a békát kell megenni, csak a nyálát. Kopaszodó, szemüveges, nagydarab mackós ember volt, a melle és a háta csupa bozontos szőr. Évekig gondozóként dolgozott az állatkertben, nagyon szerette az állatokat, „kisfickónak” becézte őket, még a bölényeket is, akik után gajajozott.

– Szeresd a kisfickót, Szula! A béka szimbiózisban van veled. Mindig olyan anyagot termel a nyála, amire szüksége van a testednek. Ha halálra vágysz, akkor közel hozza a halált. Ha kijöttél már belőle, villámgyorsan elkezd gyógyulni az, ami benned beteg. A béka a szeretet manifesztációja, szeretned kell, együtt kell létezned vele.

– És ha felynomnak? Nem akarok megint egy fél év rehabilitációt.

– Figyelj, azt hiszem, mi nem értjük egymást. Ezt itt nem ismerik. Ezért nem illegális. Különbösen sem drog, hanem peptid. És ne fossál, hogy agyzombit csinál belőled. Én láttam a videón azoknak a szemét, akik már kipróbálták. Nem elszállt és ködös volt a tekintetük, hanem tágra nyílt és sugárzó, mint akik már látták, hogy mi van odaát.

Erre aztán mind megcsinálták a halálbeavatást. Skaff egy kávéskanalat tüzesített meg a gáztűzhelyen, és odanyomta a vállukhoz, ahol kevés az érzőideg. Tisztára olyan volt, mint egy himlőoltás. Azután steril gombostűvel szúrta bele a békaport, ők pedig várták, hogy mi lesz. A béka nem hatott. Utánaolvastak az interneten, és kiderült, hogy a mesterséges körülmények között tenyésztettek nem mérgezőek, mert a peptid csak a természetes élőhelyen képződik, az ottani rovarokból. A lisztkekaccal etetett békák csak díszek. Ártalmatlanok. Az indián, akármekkora nagy spanja is a Skaffnak, átverte őket, ezt a békát valószínűleg egy német állatkereskedésben vette, mert hogy nem a dzsungelből hozta, az tuti. Nem szontyolodtak el a kudarc miatt, kicsit talán örültek is, hogy elmaradt a meghalás. Meg aztán akkor most ki lehet menni Peruba, Paraguayba friss és ütős békát szerezni. Az sem árt, ha van egy ottani sámán, aki ért is hozzá. A Skaff nagyon nyomta a dél-amerikás dolgot. Talált egy weblapot, amin keresztül fillérekért lehetett dzsungelt venni, magyar pénzre átszámítva hektárját úgy hatvanezer forintért. Csak az a kikötés, hogy vigyázni kell rá, és nem lehet továbbadni. Egy amerikai alapítvány szervezi, így próbálják az erdőket az irtástól megmenteni. Nem kamu, benne van a Sting is, meg mások is.

Sokfelé bandáztak a mostani pesti társasággal. Túráztak rendszeresen, ritka helyeket kerestek meg, például a Hévízi-tó túlfolyó csatornáját, amelynek termálvizébe trópusi halakat telepítettek az akvaristák. Olyan volt, mint egy darabka Amazonas, valahol a francban, Felsőmádpusztá alatt. Alakítottak egy lelkitárs-csapatot. Őt utánozva mindenki felvette a „psy” nevet, ez persze néha elég röhejes volt, amikor például Téglás „Psy” Józsefnek hívtak valakit. Azt is ő találta ki, hogy pszichedelikusan utazzanak az operában. Ez nagyon bejött, mert egészen más az, amikor élőben vagy ott, és nem monitoron nézed betépve a darabot. Régen könnyebb drogokat szívott az opera előtt, amelyek leoldották róla a kérget, mint az ecet a vízkövet, tisztára mosták az emlékhártyát, mint a Cif az ablakot. Most már elég volt néha egy pohár vörösbor is. Ezzel hozta elő magából a kiválasztott szellemi utazók vagy „jőtevők”, a nagual sámánok tiszta tudatát, a mágikus szántsándékot, ahogy Carlos Castaneda nevezi. Arra is jó volt, hogy ne zavarja az előadásban kötelezően ott lévő manír, a grimaszok, gesztusok, amikkel az énekesek túrázzák rá magukat az áriára. Kinyitott szívcsakrával lélegezte be az éneket, érezte, ahogy a tenor tüdejéből kiáradó levegőatomok elkeverednek a benne lévő levegőatomokkal. Az egyiket annak idején talán beszívta Donizetti is. Egyszer elhívta a Sturmovikot is. Kicsit aggódott, hogy nem fog bejönni, de a Sturmovik végig nagyon figyelt, és nem unatkozott.

Végül sorra került. Mondták, hogy nincs különösebb baj, de bizonyos tekintetben, főleg az ő korában, érdemes erre és arra figyelni. És hogy egy fél éven belül mindenképp jöjjön vissza kontrollvizsgálatra. Megígérte, elköszönt, vette a kabátját, és kisetett az utcára. Közben jött néhány sms-e, az egyik a klubból, azt üzenték neki közösen, hogy

hagyja abba az orvoshoz járkálást, mert addig parázza magának a betegség tudatát, hogy a végén még találnak is valamit. A kerékpárja ott volt, ahol hagyta, nem piszkálta senki. Lefelé már csak suhant, nem kellett tekerni. Kicsit még bosszankodott, hogy miért nem tüntetik el a kátyúkat, miért nem seprik az utcát, és miért állítanak akadályokat a villamosátjárónál a kerékpárútra, de ez már nem igazi rendetlenség volt, csak tényleg egy kicsi bosszúság. Az a fontos, hogy nem lesz betegség, és nem lesz öregség. Csak halál. Az jöhet ezerrel. Ebből a bérleményből két héten belül ki kell költözniük. Nem is baj, mert amúgy sem jó a földkisugárzása. Lesz majd egy újabb és megint újabb lakás, az egyikkel valószínűleg új pasi is, mert így szokott lenni. Tavasszal biokémiai szempontból is rendbe jön majd a teste. Végre nem káros exportokat, hanem a Kárpát-medencében termett gyümölcsöt ehet. Háznál veszi majd a csirkét, a tojást. Semmi tápszer és tartósítósó anyag. Össze fog jönni a repülőjegyre a pénz. Persze lehet, hogy átverés az a dél-amerikai telekvásárlás, amiről a Skaff mesélt. De végül is mit bukhat rajta? És ha tényleg csak hatvanezerbe kerül, megveszi azt az egy hektár esőerdőt magának.

Tatár Sándor

HÁROM DIMENZIÓNKRA

σώμα, σώμα, σώμα

Térbeli lény az ember, nem vitás –
kell, hogy teret töltsön be, mert hát
mi jobban betölti, mint bármi más,
az – lássuk be – a testvágy.

Nincs oltár, melyen többet áldozik
olajat, tömjént, mirhát;
hogy csak ettől elkárhozik,
nem hiszik el, csak birkák.

Mit is kezdene estelen-
te (Bírod képzelni, elme?!),
ha lélek volna, testtelen,
vizek felett lebegve?

Az emberszellem ormai?
Vágy torlasztotta őket!
– Istentől elorzani
halálát az időnek!